

Pri. 7. num. 20. 7. 2. 87. 27

14

DISSERTATIO INAVGVRALIS JVRIDICA
DE

1726,1

20

**PROBATIONE
DOMINII
PRÆSERTIM IN SAXONIA ELECT.
HAVD DIFFICILI.**

187.

QVAM
MAGNIFICO RECTORE VNIVERSITATIS
AC PRO-CANCELLARIO,
REVERENDISSIMO ET PER-ILLVSTRI DOMINO,
DOMINO

**CHRISTOPHORO IGNATIO
DE GVDENVVS, J. V. D.**

DENOMINATO CONFIRMATO ET PROXIME CON-ECRANDO SVFFRAGANEO
ERFORDIENSI ET EPISCOPO ANEMORIENSI, INSIGNIS ECCLES. COLLEG. S. SEV.
CAN. CAP. ET SCHOLAST. EMINENT. AC CELSISS. PRINC. ELECT. MO-
GVNT. CONSIL. ECCLESIAST. ET REL.

EX DECRETO AVTORITATE ET SINGVLARI INDVLTV
ILLVSTRIS FCTORVM ORDINIS.
IN PERANTIQVA ATQVE CELEBERRIMA ACADEMIA
ERFORDIENSI

PRO LICENTIA

SVMMOS IN VTROQVE IURE HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA RITE CAPESSENDI
DIE XXXI. MAJIA. R. S. M DCC XXVI.
HORIS LOCOQVE CONSVEVIS
IN PVBLICO ERVDITORVM CONSESSV
DEFENDET

AVTOR

GEORG AVGVSTVS DATHE,
Leucopetr. Mifh.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

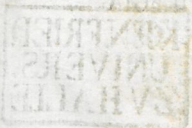
*Dr. Georg August Dathe
Hall 1726*

PROBATIONE
DOMINI
PRÆSERTIM IN SAXONIA ELECT.

CHRISTOPHORO IGNAHO
DE GADENVY, J. D.
PRO LICENTIA

GEORG AVGVSTVS DATHE

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,

DOMINO

CHRISTIANO,

DVCI SAXONIÆ,

JULIACI, CLIVIÆ, MONTIVM, AN-
GARIÆ ET WESTPHALIÆ, LANDGRAVIO
THVRINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ, SVPE-
RIORIS ET INFERIORIS LVSATIÆ, PRINCIPI
COMITI HENNEBERGIÆ, COMITI MARCHIÆ
RAVENSBERGÆ ET BARBY, DYNASTÆ

RAVENSTEINIÆ,

PRINCIPI AC DOMINO MEO
CLEMENTISSIMO

SERENISSIME PRINCEPS,

DOMINO

CHRISTIANO

DUCI SAXONIAE

AVLACI, CLIVIAE, MONTIVM, AN-
GARIE ET WESTPHALIAE, LANDGRAVIO
THURINGIAE, MARCHIONI MISNIAE, SVE-
RIORIS ET INFERIORIS LVSATIAE, PRINCIPI
COMITI HENNEBERGIAE, COMITI MARCHIAE
RAVENSBURGAE ET BARBY, DYNASTAE

Summo ducitur laudi JOHANNI GEORGIO
I. Electori Saxoniae, cujus memoria in-
ter Saxones viget vigebitque perennis,
quod nonnisi tum, cum paria fecerit negotiis
Electoatus, gratissimum illud & Principibus
propriam remissionis genus, venationem, exer-
cuerit, ut nullum aliud amoenius ipsi fuisse
per-

perhibeatur. *Illum utique PISSIME PRINCIPVM imitari videris, dum ipsum, quod Republicæ dandum non est tempus, uti das præ omnibus, eundo in saltus absumere atque aut premere equo cervum æripedem, aut apro fulmineo congredi, & occupare irruentem ferro, sic cum nobilissimis bestiis nunc agilitate virium, nunc fortitudine haud aliter contendere sueveris ac si otii TVI oblectatio sine sudore constare haud posset, & recreationis haberes instar laboris cum labore mutationem. Decantatissimæ procul dubio Heroum veterum disciplinæ reddis, PRINCIPVM DECVS, fidem, qui delicatam omnem cessationem non remissionem ac otium, sed effæminatam potius molliem turpemque desidiam dicebant. Mirantur istud in TE, PROVIDENTISSIME PRINCIPVM, omnes ac recte mirantur, quod à primo jubaris ortu hisce & illis tamen potissimum vaces laboribus, quos Serenissimæ domus & subditorum meritò sibi vindicat salus.*

Nec

*Nec ita pridem SERENISSIME PRINCEPS, è re
fuit visum TIBI iis me adungere, qui subal-
ternam illius gerunt curam; & devota fide-
lisque mens id jure à me postulavit, ut AV-
GVSTO potissimum CELSISSIMOQUE NOMINI
TVO Dissertationem hanc dicarem Inaugura-
lem; quam si Serena fronte accipias, facies
ut læto magis animo indefessoque studio de-
mandato mihi jam defungar officio. Hac ni-
tor spe, hac suffulcior fiducia; sic, MAGNE
PRINCEPS, tutissimum mei meorumque PRÆ-
SIDIVM enixe voveo, sic, puto, licebit, ut ad se-
ros usque annos dicar*

SERENISSIME PRINCEPS

*Subiectissimus Tibi humillimusque
servus*

Dab. Erfurti d. 29. Maji
MDCCXXVI.

GEORG AVGVSTVS DATHE.

PROÆMIUM.

Pecimen inaugurale jam meditantī
& satis in seligendo themate titu-
banti, me quippe haud ignaro,
quanta in omni jurisprudentiæ
parte Dissertationum extet co-
pia, obtulit se potissimum de do-
minii probatione materia, DD.
aliàs difficillima imo diabolica dicta. Nimirum argu-
mento huic utili non minus ac necessario occasione
dedit casus quidem specialis, ut cum Practicis loqui li-
ceat, me Patrono im **Hoch-Gräfl. Hoymischen Amte**
Drossig, ventilatus & ad finem jam feliciter perdu-
ctus, sed tamen modo dominium probandi Electora-
tui Saxonico proprio non inhærendum, quin id potius
agendum putavi, ut ex Jure quoque Civili ostendam
singularia quædam ad dominii probationem spectan-
tia. Esto ergo thema: *De probatione dominii præ-*
fertim in Saxoniam Electorali haud difficili; quod quidem
in cathedra nondum fuit, credo, excussum. Opta-

A 2

rem,

rem & perquam optarem, ut tempus omne ipsis jam rerum argumentis, Praxi videlicet sacrum, impendendum mihi esset themati huic elaborando, & darem operam, ut materiam dicendi uberrimam non relinquere in exhaustam. Sed coarctandum illud est, cum practicus labor id seridè fati à me exigat, & temporis ratio dissertationem hanc properante calamo velit conficiendam. Distinctè saltim ex methodo, quæ semper mihi utilis visa fuit, proponenda sunt, quæ ut à me exponantur, licebit. Includam ergo, quicquid sit pro ingenii modulo, tribus Capitibus, quorum Primum Generalia quædam circa dominium & probationem delibabit; Secundum specialia de Dominio, modisque illud probandi haud difficilibus sistet; Tertium denique specialissima, de probatione dominii in Elect. Saxoni. haud difficili, exponet. Interfit summum, quod humillimè venenore Numen, labori & interruptis hinc meditationibus, faxitque ut omnia ex antiqua votorum formulâ cedant feliciter. Sic illum nec inutilem, nec adeo ingratum cuipiam fore, certus confido.

Cap. I.

GENERALIA QUÆDAM CIRCA DOMINIUM ET PROBATIONEM DELIBAT.

§. I.

Rationem
methodi
reddit.

E Quidem ipsum Dissertationis nostræ thema speciale, imo specialissimum est, sic supervacuum forsitan posset videri, specialem tractationem generali miscere, sed vero, uti degustatis Generalibus ad specialia, & ab his ad specialissima methodice fati progredi posse, jam ante putavimus; ita expofitis ipsis notionibus, &

& aliis ex Jure Nat. generalibus, licet fugitivo saltim calamo tactis ad specialem tractationem, aptiores descendemus.

§. II.

Nobis proinde non est sermo de Dominio, qua pro specie imperii in personam sumitur; Sic enim ad Jus Publicum Universale spectat *fac. l. 3. ff. de his qua intest. del. l. 9. ff. de L. Rhod. de fact. nec de Dominio, qua notat jus illud supremum, seu facultatem moralem, vi cujus Superior, seu summus Princeps, necessitate publica id exigente, & ubi ad est evidens Reipublica emolumentum rebus subditorum pro tuenda illa uti, vel nolentibus ipsis, potest; siquidem & hoc ad Jus publicum universale pertinet, cum quo quidem res nobis jam non est. Denotat ergo hic Dominium jus, quo res corporalis & singularis alicujus est propria, l. 23. § 6. ff. de rei vind.* Quid per dominium hic intelligatur.

§. III.

Cujus quidem fundamentum hominis est in omnes res creatas, animatas aequae ac inanimatas jus a Deo datum prout non vitae solum humanae necessitati, sed & utilitati, quin immo commoditati inserviunt. Sic, rerum naturam omnes fructus, hominum gratia, comparasse, docet *Jctus, in L. 28. ff. de usur. § fruct.* Fundamentum ejus.

§. IV.

Sed de origine Dominiorum non una est eademque DD. Jur. Nat. & Gent. opinio. Nobis ita placet, quod gentes, dum Dominiorum incertitudinem & communionem primaviam negativam, adauctis praesertim hominibus, malorum plurimorum largam viderint matrem, ad stabilienda rite & assignanda cuique Dominia pactum inierint, quod an universale fuerit, prout vult Puffendorffius, an vero ex mente Titii & Bynckerskœkii particulare, nobis perinde est. Utrique tamen sententia Puffendorffii ea videtur premi difficultate, quod partim multa ditacionem Dominia vi, expulsis scilicet & subactis

primis possessoribus, sint constituta, migrationibus gentium id docentibus; partim, quod successive inter gentes Dominia rerum fuerint assignata & hæc divisa.

§. V.

Pretium. Constitutis jam Dominiis & communione primava eaque negativa nunc sublata medium naturaliter requirebatur, ipsas res earumque Dominium singulare acquirendi. Id commercii crescentibus, humano nempe genere satis adaucto eo magis necessarium erat, quod permutatio tum sufficere non amplius videbatur.

§. VI.

Quid & quod-tuplex remis-sive. Hoc vero est pretium, seu quantitas moralis, rebus & actionibus in commercium venientibus ideo imposita, ut illa inter se conferri & exaquiri possint. Dixi rebus & actionibus, cum commercia inter homines introducta nihil aliud sint, quam rerum & operarum, ad vitæ humanæ usum aptarum variæ permutationes & ad necessitatem, luxuriam, mollemque vivendi rationem vigentes. Est illud vel Virtuale vel formale, idemque vel Vulgare, vel Eminens. Virtuale est æstimatio rei naturalis, pro excellentia ipsius facta. Formale vero est valor arbitrarius, rebus vel operis impositus, prout hæc in vita communi necessaria & utiles sunt, vel ad voluptatem spectant. Pretium eminens numerus est, quippe qui rerum & operarum æstimationem virtualiter continere intelligitur. De quo quidem, cum in Jure Naturæ uberius dicatur, sufficiat hæc, ex promisso, non nisi delibasse.

§. VII.

Officia. Nec ultimo tamen loco officia Jur. Nat. circa dominia observanda plane mittimus. Nempe sunt illa vel Generalia, vel specialia, & fundantur generalibus Jur. Nat. præceptis de nemine lædendo ac suum cuique tribuendo; consistunt vero in hoc, ne alium in dominio juste quasito, imo & possessione rei suæ turbemus, quin domino vero, si supervenerit rem, quam injuste tenemus, restituamus. Cui obligationi naturali, cum plura addiderit, casusque distin-

xe-

herit Jus Civile, id sibi familiare reddet, qui Jurispruden-
tia normam non solum Jus Naturale, sed Civile potissi-
mum esse novit. proficiet tamen & officia naturale cir-
ca argumentum hoc non ignorare; sic enim quod pure
civile est, ab eo, quod Naturale ab invicem probe distin-
guere, adeoque LL. etiam bene sapienterque interpreta-
ri licebit.

§. VIII.

Progredimur ad Generalia de Probatione degustanda: Quis sensus
hic sit pro-
bationis.
Sumimus probationem hoc loco non respectu nostri, sed
respectu aliorum; Priori sensu dicimus probare, qua ex
mente nostra numeris suis sunt absoluta, prout Cicero,
magnus ille Orator ejus dicit esse probationem, qui ad-
ficat. Posteriori vero probatio idem est ac fidei factio ut
juridice loquar sic ergo, cum de argumento in judicium
deducto nobis sit sermo, probatio nihil aliud est, quam rei
dubiae per argumenta apud judicem ostensio. *arg. l. 4. C.
de probat.*

§. IX.

Ejus prima omnium divisio, autore Aristotele *L. 1. Divisio.
Rhet. c. 2.* est in Artificialem, qua argumenta habet, *ἑτεροῦς*,
& Inartificialem, qua *ἰσοῦς*; illa non nisi arte atque in-
dustria probantis ex ipsa causa & obvenientibus in qua-
libet circumstantiis, cum facto variantibus apte & ratio-
ne naturali deducuntur, quo sensu minima circum-
stantia variare jus dicitur; haec vero extrinsecus per do-
cumenta, testes immo etiam juramenti delationem asu-
muntur. Habent argumenta *ἑτεροῦς* in causis potissimum
criminalibus usum praestantissimum; nec tamen in causis
civilibus negligenda; & vel in his vel in illis justitiae sacer-
dos eruditionem suam potissimum judici probabit aequae
ac clienti fidem.

§. X.

Licet etiam secunda probationis divisio in plenam & se- Continuat.
est plenam ab omnibus non probetur, uti exemplo est Joh. ubi V Vissen-
Jac. bach notatur.

Jac. Wissenbach P. I. Disp. ad ff. 43. tb. 3. habet tamen, qui quid ibi objiciat magnus alias Jure Consultus Practicorum calculum & in ipsis rerum argumentis usum maximum praebet. Esto enim; Leges Romanas divisionem hanc expresse non habere, quid inde! quasi omne, quod L.L. Romana non habent, esset inutile! omnis distinctio an proba sit ex fundamento suo & utilitate assequenda est, atqui vero probationis divisio in plenam & semiplenam nec fundamento destituitur, nec utilitate, Ergo est proba. Immo vero *l. 5. §. 6. C. de probat.* ubi Imperator plures probationes infirmas conjungi vult, ut demum per eas fides fiat judici saltem implicite differentiam hanc probationis largiuntur. Quid enim aliud sibi volunt probationes infirmae, quam probationes minus plenae, & si mavis, semiplenis minores. Posito jam uno ponitur & alterum, quod Canon vult Metaphysicus, cui junge sis *l. 31. ff. de Jurejur. l. 3. C. de R. C.* jam tempus, ut ulterius progrediar monet,

CAP. II.

SPECIALIA DE DOMINIO, MODISQUE
ILLVD PROBANDI HAUD DIFFI-
CILIBVS SISTIT.

§. I.

Exponit institutum,

Absit vero longissime, ut quamlibet dominii speciem exactius tradamus & quomodo hac illave probanda, intentio etiam probantis per articulos elisivos sustinenda sit, uberius exponamus; Sic namque ipsa Dissertatio nostra non Dissertatio, sed Tractatus foret, tempus vero, terminis sane angustissimis inclusum & labori dicatum, plane non esset sufficiens. Sed erit norma dicendorum dominium acquirendi modorum ratio, quae probationem ipsius dominii suggerit, ut hanc non difficilem sigillatim possimus ostendere.

§. II.

§. II.

Sunt modi acquirendi Dominium vel Originarii, vel Deri-
 vativi, & illi rursus vel simpliciter, vel secundum quid tales.
 Modus acquirendi Dominium Originarius simpliciter talis
 non est, nisi unus, occupatio rerum scilicet, si ex principiis
 Jur. Nat. rem æstimemus, quæ sub primaviam divisionem
 non venerunt, seu nullius, de quibus in *L. 1. §. 2. ff. de A.
 R. D. §. 12. ff. de R. D.* dicitur, quod naturali Jure & Crea-
 tionis Lege, ratione insita occupanti cedant. Immo cla-
 rius forsân dici poterit, quod occupatio sit modus adqui-
 rendi dominium rerum in quibus dominium singulare ne-
 mini quæsitum. Quamvis vero manet originarius domi-
 nium acquirendi modus, occupatio, sit etiam ex LL. Ro-
 manis talis, prout alleg. modo textus haud obscure evin-
 cunt; negandum tamen non est, Legem Civilem in qua-
 cunque provincia ex beneplacito cujusvis Imperantis mul-
 ta addidisse, quæ ex Jure Naturali ita comparata non erant,
 quod sola venatio docet. Sunt ergo tres Occupationis
 species, 1) venatio late dicta aucupium & piscationem
 comprehendens 2) occupatio bellica 3) Inventio.

§. III.

Jam si jus naturale permissivum circa occupatio-
 nem restrictum non esset, utique probatio domini per
 occupationem quæsiti, difficilis haud foret. Sufficeret
 enim, solam probasse apprehensionem corporalem animo
 sibi habendi factam, ita ut res occupata momento tan-
 tum temporis in custodiam meam fuerit redacta. Quod
 si enim illa hanc post evaserit, & alius eam rursus occu-
 paverit, obtineret regula: prior tempore, potior jure; im-
 mo res ita a me occupata non haberet amplius quali-
 tatem, ut ita loqui liceat, occupabilem, i. e. ut noviter
 possit occupari, cum dominium rei ante nullius singulare
 mihi jam fuerit quæsitum nec prodesset alteri denuo oc-
 cupanti bona fides, quæ in his terminis domino vero
 non nocet, nec auferre huic jus quæsitum potest. Sed
 enim cum Lex Civilis cujusvis provinciæ arcibus fati-
 limitibus,

B

tibus circumfcripferit Occupationem, ejusve fpecies, ut jam non ad Jus Naturale, fed ad voluntatem Legislatoris humani, ceu normam fanctiffimam recurrendum fit, opera pretium erit, huic potius quam illi diutius immorari.

§. IV.

Refutantur, qui occupationem Jur. Nat. permiffam a fummis Imperantibus reftringi poffe negant.

Aff impiam tamen illorum putamus fententiam, qui libertatem occupationis naturalem a fummis Imperantibus jufte reftringi potuiffe & hodiernum poffe, nec principibus private vindicandam illam fuiffe, vel plane abnegant, vel certe dubitant, quosque allegare jam fuperfedemus. Quis enim negabit, Legislatorem, fummum Principem id, quod Juris Naturalis Permilivi eft, pro ratione ftatus Civilis libere definire poffe! Jam vero occupationis Jura naturalia non nifi ad permiffiva pertinent; utique ergo Legislator fummus Princeps occupationis Jura naturalia pro ratione ftatus Civilis libere definire poteft.

§. V.

Ulterius adfruitur argumento.

Et firmo, fatis talo stare putamus argumentum noftrum, hac forfan ratione magis ftabiliendum: Si occupationis jura quilibet ex populo, durante fcilicet ftatu naturali vindicare fibi potuit, & probato jam imperio civili potestas populo ante competens in Principem eft tranfata, fequitur Imperium civile libertatem occupationis priftinam pro lubitu circumfcribere potuiffe; atqui verum eft prius, ergo & pofterius. Facit huc Jus Regium, a Samuele relatatum, de quo varia funt. DDR. fententia, a nobis hic, ne a fcopo nimis longe recedamus, haud difcutienda, facit & Lex Regia Romanorum, de quo Vid. §. 6. J. de J. N. G. & C. l. l. §. 7. C. de veteri Jur. enucl.

§. VI.

Jactus miffilium.

Ultimus acquirendi dominium modus, & is originarius fimpliciter talis eft jactus miffilium, feu apprehenfio potius rei corporalis animo habendi in jactu actus facta & in potestatem noftram vera redacta. Facto hoc per juramentum, quod utique admittendum putamus, firmato, dominium fufficienter erit probatum, cum apprehenfione ftatim factus

bationis rursus non habebunt, siquidem probatum fuerit, esse hos ipsos fructus, qui ab hoc vel illo fundo sunt separati; quam fidem etiam juramento judici fieri posse, credo. Immo vero maturabitur maxime fructuum Dominii probatio per usucapionem in Saxonia nostra anno Saxonico perland. N. l. t. a. §. L. 2. a. 44. *Unsch. Lehr. R. c. 16.* sic brevi ad modum temporis spatio absolvendam. Ceterum de ipsa fructuum acquisitione plenius hic agere a nostro abest instituto; id solum addimus, quod, cum circa acquisitionem fructuum ex principiis civilibus inter iudicium universale & singulare maxima sit differentia, id civile tantum sit inventum, Juri Naturali plane incognitum.

§. X.

c) Specifica-
tione.

Diximus §. 7. forma per industriam humanam inductione Dominium originarie secundum quid acquiri & indigitavimus, quod dubium non est accessionem industrialem, cum de naturali jam dictum sit §. Li-quet vero ex §. 25. 26. 29. 30. 31. 32. 33. 34. *J. de r. d.* illam septem agnoscere species, nempe Specificationem, Adjunctionem, Inadificationem, Plantationem, Sationem, Scripturam & Picturam. Nostrum ergo erit, quomodo in singulis probatio Dominii fieri possit, brevibus explicare. In Specificatione ergo aut forma materiae, aut materia forma pravalet. Et illo casu ad obtinendum, seu retinendum potius Dominium sufficiet probasse: corpus ad rudem materiam priorem reduci non posse, & Dominus declarabitur, cujus facto res in rerum natura esse coepit per §. 25. *J. de r. d.* hoc vero probandum, speciem ad priorem rudem materiam reduci omnino posse & erit Dominus ac declarabitur pro Domino cujus est materia. *vid. L. 24. ff. de A. R. D. j. L. 78. §. 4. de leg. 3.*

§. XI.

d) Adjunctio-
nem.

Nec magis in adjunctione probatio Dominii erit difficilis. Non aliud enim hic requiritur ad probationem Dominii, quam probatio solius adjunctionis facti cum jam Dominus sit rei. Enim vero quaestio Do-
mi-

minii ipsius rei principalis moveri ipsi non poterit, cum jure potiori destituatur alter, atque sic ex principio Juris generali referre illam non possit.

§. XII.

Ratione inadificationis id erit probandum : so- e) Inadifica-
lum ipsum nostrum esse, cui accedit factum, quod hæc tione.
vel illa machina illi sit superstructa. Hoc caret diffi-
cultate, illud ex titulo ad transferendum Dominium
habili super quo instrumentum confectum probabi-
tur, de quo plenius infra & in Saxonia Electorali per
ea, quæ Cap. III. dicemus, omni caret difficultate;
quo factò, sive ex aliena materia in solo meo ædificave-
rim, Dominus declarabor ædificii, sive alius ex sua mate-
ria in meo fundo ædificaverit, rursus probavi Dominium,
neutrum puto difficile est. *fac. l. 7. §. 12. l. 28. de a. v. d.*
Quod si circa ipsos fines confusos lis incidat, quod eve-
nire sæpius scio, præjudicialis hæc quæstio ante omnia
excutienda est, ut in *ff. 5 Cod. tit. fin. regund.* speciatim tra-
ditur.

§. XIII.

Circa plantationem & sationem probatio Domi- f) Plantatio-
nii itidem non difficilis & eadem ferme erit. Nempe ne.
nihil aliud probandum, quam factum plantationis & sa-
tionis, addi & illud: plantam & semen cum terra coa-
luisse & radices egisse, ubi oculari interdum inspectio-
ne opus est, uti e. g. si arbor vicini terram meam præ-
ferit, wenn der Baum in meinen Grund und Boden Wurzel
getrieben / Dominus sum arboris, so weit als die Nests herüber
gehen / qui, tradentibus hortulanis, accurate respondent
cum radicibus. Reliqua dat §. præced.

§. XIV.

Accidit forsitan non facile, ut circa scripturam & picturam g) Scriptura
quæstio Domini occurrat; quod si tamen occurreret, pro- & pictura,
batio Domini per juramentum in minimi pretii re sine du-
bio poterit absolvi; nempe si quaratur de scriptura, jurabit
actor, chartam membranamve ejus, vel quodidem est, se

Dominum esse; si vero de pictura, negante scilicet hoc tabula possessore: actorem ceu artificem pictura esse omnino autorem, & probavit utroque casu, quod intenderat actione, Dominium actor.

§. XV.

h) Theauri inventione.

Theauri inventor, si controversia ipsi moveatur, Dominium suum facile probabit, siquidem potest, suppositis terminis habilibus, se absque magicis artibus invenisse thesaurum, sic enim totius thesauri declarabitur Dominus. *L. 63. pr. & §. seq. de a. r. d. §. 39. J. de R. D. Vid. Const. Elect. P. II. C. LIII.*

§. XVI.

De modis derivativis acquirendi dominium, ubi de successione ab intestato.

Modis quoque derivativis acquiri Dominium posse, diximus supra §. 2. Sunt illi ex doctrina Naturalis Juris DD. vel taciti vel expressi. An inter illos Successio ab intestato referenda, an vero hac inventum mere civile sit? anceps est quaestio, affirmativam aliis, aliis negativam, moti praeprimis successione collateralis strenue defendentibus. Nos affirmative accedimus, & successionem ab intestato materialiter, seu indefinite consideratam ad Jus Naturale hypotheticum referre, non dubitamus. Definite enim ad Jus utique Civile pertinet, quod dictamen tamen rationis saltem in plerisque retinuit. Communis namque est hominum inclinatio, & ad pacem tranquillitatemque inter homines servandam, utique conducit bona, quae quis tanto cum labore, & sub sudore indefesso, quae prima lex erat Creatoris, procul dubio in favorem familiae suae quaesivit, neququam haberi pro derelictis, ut cuius pateant occupanti post acquirentis mortem, sed si deficiat dispositio testamentaria, ad eos post fata devolvantur bona, quos ex communi hominum affectu carissimos habuisse, praesumitur. Cui voluntatis conjecturae ratio accedit: ne vitam humanam sustinendi media illis, quos reliquit defunctus, proximis, & à quibus vel ipse originem habet, vel qui defuncto originem debent, certe sanguine ipsi proxime jun-

guntur, illibere subtrahantur. *Conf. Grot. L. 2. c. 7. §. 2. Pufendorff. L. 4. c. 2. Kestner c. 13. §. 9.*

§. XVII.

Jam si quaritur de probatione dominii ex modo hoc derivativo quaesiti, naturale est, uti nemo, ita nec defunctum plus juris in suos transferre potuisse, quam ipse habuit. & probandum ergo, si quaestio desuper moveatur, quomodo dominium transierit ad defunctum; & siquidem in Saxon. Elect. quaestio occurrat, facile probabit dominium heres ex iis, quae infra Cap. III. adducemus; si vero in loco, ubi Jus Civile viget quaratur, sufficiet ex instrumento super titulo ad transferendum dominium habili confecto probasse, rem ita translata ad defunctum fuisse, sic enim ulteriori dominii probatione opus non erit, cum etiam ex longa possessione praesumatur dominium, uti inferius ostendemus; nec dominii quaestio moveri nisi ab eo possit qui potius jus habet. Certe in omnem eventum recurrendum heredi erit ad praescriptionem, ut si defunctus saltim in usucapiendi conditione fuerit constitutus, conjungendo tempora sua cum tempore possessionis defuncti, implevisse se ostendat, tempus usucapioni praescriptum; modo & ipse sit maneatque tempore possessionis suae in bona fide cum naturali ratione bona fides defuncti ipsi utilis esse nequeat, mala contra fides noceat, ut ut heres bonam fidem agnoverit unde etiam est quod simplex titulus pro herede nullo speciali titulo defuncti subnixus in Act. Publ. haud sufficiat, *vid. l. 62. de R. J. l. ult. C. pro hered.*

Quid hic de dominii probatione dicendum.

§. XVIII.

Usucapionis, seu praescriptionis, seu modi acquirendi dominium, quo omnium facillime hujus absolvitur probatio injecimus mentionem. Curatius paullo circa eam jam versabimur; est nempe usucapio seu praescriptio derivativus dominium acquirendi modus, scil. adjectio dominii per continuationem possessionis tempore lege definito prout habet *L. 3. ff. de Usucap.*

De modo acquirendi derivativo, praescriptione.

XIX.

§. XIX.

Ejus fundamentum.

Circa fundamentum ipsius usucapionis rursus non conveniunt Jur. Nat. DD. Grotius de *J. B. & P. l. 2. c. 4.* in tacita derelictione prioris domini illud ponit. Enim vero nec hæc Viri Summi opinio omnem prorsus excludit dubitandi rationem, cum expressa domini repetitio tacitam illam excludat derelictionem ac proinde generaliter illud ex aequitate naturali & utilitate publicâ, pacis tranquillitatisve generis humani, immo ex necessitate hypothetica, ne dominia rerum sint incerta; speciatim vero ex voluntate præsumpta illius, qui, dum rem suam ab alio quiete possideri patitur, consentire in usucapionem videtur, quin potius consentire præsumitur, beviter ex Voluntario Interpretativo deducimus.

Remotive
Positive

§. XX.

Respondetur ad objectiones.

Æquitatem naturalem diximus jam esse fundamentum usucapionis, & eam huic potissimum inniti ratiocinio putamus, quod longe gravius videatur, post diuturnam possessionem re bona fide parta, quam olim jam amissa privari, cujus desiderium dudum fuit digestum; & vero ipse Imperator in *Novell. 9. præfat.* impium illam vocat præsidium & improbam temporis allegationem! Sed salva res est, nam respondet utique Juri Naturali Usucapio, quod ex dictis §. 19. liquet, & Imperator loc. alleg. non de omni in genere usucapione loquitur, sed definite, de præscriptione nimirum bonorum ecclesiæ, spatio XXX. annorum hæctenus absoluta; fraudem damnat, vana prout solet superstitione agitatus.

§. XXI.

An detur usucapio inter gentes?

An usucapio inter gentes locum habeat, anceps est, & agitata eo potissimum tempore quaestio, cum Imperii Nostrum Romano-Germanici Status superiori Seculo pro tuendis juribus suis adversus Gallos ad eam provocarent. Affirmantium nos accedimus numero, & præscriptionem immemorialem inter gentes quoque obtinere ac recte opponi statuimus, non ideo tantum, quod ad ductum

Affirmatur cura rationibus.

ductum §. 19. fundamentum ad gentes quoque applicari possit, & quod contradictio sit, gentem in immemorabilem prescriptionem consentire, & Dominum tamen manere velle; sed ideo potissimum, quod alioquin, deficiente scilicet inter gentes superiori seu iudice communi, bellorum nullus foret finis & infesta semper arma plurimas dirimerent regiones. Repugnat vero id ipsum examinari rectæ rationis, quæ est Juris Gentium, vel si MAVIS Juris Naturæ Gentibus applicati, norma. Ubique si non valeret inter gentes prescriptio, nullum regnum, nullum imperium certum haberet Dominium, cum nec vestustas, nec plurimum seculorum lapsus ad firmandum illud sufficeret.

§. XXII.

Habiles tamen terminos & hic supponendos esse censemus. Limitatur. Fac enim ditionem hanc, vel illam jure belli iniusti ad gentem pervenisse, & prescriptionem locum non habere puto. Id multo magis obtinebit, si gens devicta incommodis belli eo sit redacta, ut repetere illas mediante bello nequeat, seu huc usque non potuerit.

§. XXIII.

Usucapionis requisita L.L. civilibus, non naturalibus Requisita usu-
determinationem suam debere in aprico est, ut illa tamen rationi & æquitati naturali omnino congruant. L.L. Civil. Sunt illa, bona fides, iustus titulus, traditio & temporis lapsus.

§. XXIV.

Bona fides regulariter & ab initio & in progressu præfinitur, ac proinde is, qui malam fidem objicit præscribenti, hanc probare debet ex regula generali, utique naturali, vi cujus affirmanti incumbit probatio *fac. l. 10. C. de nonnum. pec. Vid. Gebhard. tr. de usucap. Cap. I. n. 30.* Explicantur

§. XXV.

Et cum sermo nobis sit de bona fide, notamus singulare, quod in prescriptione actionum XXX. plurimumve annorum non requiratur bona fides b. f. in præ-
scriptione act. per L. 8. §. 1. C. de non requir-
pre-tur.

C

praeser. XXX. vel XL.annon. nec aliud Jure Canon. statutum sit c. f. X. de praescript. c. 3. de R. J. in Vito. tandem quod nec apud Saxones in Annalibus similibusque exceptionibus temporalibus Actionum praeserptionibus bona, vel mala fides hodiernum attendatur, quod Praxis comprobatur. Ceterum in Act. Publiciana bonam fidem non requiri, infra dicemus.

§. XXVI.

Titulus.

Titulus justus esse debet i. e. habilis ad transferendum Dominium, qualis est emtionis vid. pr. J. de usucap. l. 4. C. de praeser. long. temp. ut error etiam ex probabili & justa causa veniens titulo non obsit per L. II. pr. emt. l. fin. §. 1. pr. suo. l. 48. de usucap. sufficiet etiam in juribus praescribendis praesumptus titulus, in affirmativis nempe patientia, in negativis vero prohibitione bona fide facta inductus, accedente scilicet prohibiti adquietentia. Objectum tituli quod attinet, novimus quasdam res vel ob generalem inhabilitatem, de qua in L. 9. §. L. 45. pr. de usurp. §. usucap. vel ob speciales causas, fundatas aut in ipsius rei conditione, uti sunt res furtivae & vi occupatae L. 4. §. 14. §. 23. de usucap. L. 24. §. 1. cod. amota vel expilata L. penult. ver. amot. l. 68. de furt. l. 24. de usucap. ubi singularis dispositio habetur; quo pertinet ex mente Romana disponens L. 8. pr. ff. ad L. Jul. reper. vel ob favorem illorum, ad quos res pertinent, uti sunt res fisci, res Principis & fiscales, res Civitatis & hujus generis alia, de quibus specialia exponere nobis liberum non est.

§. XXVII.

De reb. merae facultatis.

Res mere facultatis usucapioni plane non esse obnoxias, tralatitium est, & ipsa earum natura prona fuit consequentia; nisi tamen accedat unius prohibitio & alterius acquiescentia, de quo possit probari Vid. Carpz. P. 2. C. 4. def. 9. n. 11. immo verosi curatius rem ponderemus, hoc dici cum Carpzovio salvo aliorum judicio ne quidem potest, quod eo ipso non retineant indolem rerum merae facultatis; & ergo regula salva est, nec exceptionem patitur.

Notat. Carpz. 709.

tur. Cum vero proxime am 26. April. 1726. publicata fuerit sententia, in causa, bey denen Hochgräf. Gerichten zu Schöblyn in Sachen der Gemeinde zu Schorgula, Kl. eines, Jacob Dechenden, Bekl. anders Theils, ubi except. rei mera facultatis potissimum opposueram, dum causa rei mihi defendenda erat, lubet hic & ipsam sententiam, & rationem decidendi, ut Practici vocant Extractum, inserere, verba sententiae sunt: &c. &c.

Daß Kl. dasjenige, so ihm zu erweisen auferleget, und er sich angemasset, wie Recht nicht erwiesen, derowegen Bekl. von der wider ihn erhobenen Klage zu entbinden und loß zu zehlen, Kl. auch demselben die auf diesen Proceß gewandte Unkosten, nach vorhergehender Liquidation und Richterl. Ermäßigung, abzustatten schuldig.

Rat. Decid.

Ob wohl Kl. auf eine possess vel quasi des Juris cogendi nach der Reihe zu schenken, oder das Bier bey einem, welcher den Bier-Schanck in Dorffe Schorgula hat, einzulegen, und ausschrecken zu lassen, libelliret, Bekl. auch die angegebenen facta, daß er die Reihe mit dem Schanck nicht halten wolle, sondern denselben beständig vor sich exercire, auch bey andern sein Bier nicht einlege, bey der Litis Contestation fol. 80. lq. 3us gestanden 2c. 2c.

Demnach aber und dieweil Bekl. ein eignes Brau-Haus hat *test. 1. 2. ad art. 7. test. ad art. 9. fol. 167. b.* und wieder die natürliche Freyheit kein Jus prohibendi ausgeführet, noch Kl. so viel, daß die Unkosten compensiret werden mögen, vor sich gehabt, so ist, wie im Urthel enthalten, von uns billig erkandt, Sign. Leipzig den 20. Martii 1726.

Ordinarius Senior und andere Doctores der Juristen Facultæt in der Universitæt Leipzig.

§. XXVIII.

Hæc alias forsân nota, boni tantum ordinis causa attigimus. Jam ex ipsis usucapionis requisitis, qua ratione

Probatio ipsa
cipuli.

tione præscribens Domini probationem adire debeat, ostendemus. Bonam fidem probandam non esse, sed regulariter præsumi dictum supra §. 23. Jam probatio tituli difficultate non laborat; Sufficit enim per articulos probatoriales induxisse instrumentum, quod titulum continet; quod si deficiat instrumentum, licebit procul dubio aliis uti probandi mediis, testibus, juramenti delatione, probatione circumstantiarum.

§. XXIX.

Probatio traditionis; Error circa ipsam traditionem refellitur.

Venio ad Traditionem; & puto illos, qui eam inter modos acquirendi Dominium derivativos referunt, modum conferendi Dominium ab actu in translatione Domini interveniente ab invicem non distinguere. Transit Dominium naturaliter & sine traditione solo consensu, uti ipse contractus de transferendo Dominio non nisi mutuum voluntatem rite declaratam desiderat; certe si ad retinendum Dominium actu corporali, quo quis rei assiduo velut incumbit, opus haud est, cur ad acquisitionem actus corporalis esset necessarius, cum ratio diversitatis dari nulla possit. Ipsa sane L.L. Romanarum dispositione immediate quandoque sine traditione Dominium transfertur, prout habet *L. 68. ff. de Leg. 2. l. 2. ff. quand. ex facto tut. l. 8. C. de R. V. l. 26. de R. C. C. fixum c. 12. qv. 4. l. 55. de donat. int. vir. & uxor.* de quo infra sigillatim, pertinet tamen ad Prudentiam Nomotheticam, ut certiora magis sint rerum Domina, nudæ huic pactioni effectum Domini detrahere, & ut immobilium præsertim Dominium non nisi subsecuta traditione in alterum transeat statuere, quod vult *L. 20. C. de pact.* sic saluberrima sunt L.L. Saxonica, quæ resignationem judicalem in alienationibus immobilium requirunt, & ante illam Dominium non transferri volunt, quo de argumento infra Cap. III. plura dicemus. Est vero facti Traditio, & a præscribente Dominium probanda; at difficultate caret hæc probatio; quod si enim in instrumento super titulo confecto traditionis subsecuta non injecta sit mentio, quod cavendum tamen erat, testibus, qui dicere solum

solum modo possunt, praescribentem jam per tot annos possedisse rem, opus est, & ex hoc traditio naturaliter praesumetur. Sane cum tituli ad transferendum Dominium habiles multi sint consensuales, traditio, deficiente instrumento ita, ut modo diximus, venit probanda, in Saxonia Elect. per Decis. Nov. 61. de qua Cap. III. omnia haec cessant.

§. XXX.

Sua, ex dictis, fuit sponte, quamvis res ex conventionione debeatur, ante tamen quam traditio accesserit, dominium ejus penes venditorem remanere atque adeo in tertium novum emtorem intervenientem, cui statim post contractum tradita est, dominium valide transferri, salva tamen adversus alienantem actione ad interesse, qualia negotia in Praxi saepius evenire scio, & mihi quoque oblata esse recorder.

Venditor ante traditionem est Dominus.

§. XXXI.

Non praetereo hic singulare illud à L.L. Roman. introductum, ut quamvis per L. 20. C. de pact. traditio ad dominium transferendum sit necessaria, quam dispositionem ceu indifferentem rationi naturali non repugnare certum est; quamvis etiam tradita licet ex causa venditionis re, non transferatur tamen dominium, nisi pretium sit solutum, vel fides de pretio expresse habita per §. 41. J. de R. D. res tamen nihilo secius pereat emtori, quia scilicet venditor est speciei debitor vid. l. 5. §. fin. de rescind. vendit. ex quo consequitur, pretium teneri solvere emtorem, re licet vendita casu ante traditionem perempta Tot. Tit. peric. & commod. rei vend. dura quidem videtur haec Jur. Rom. dispositio; attamen injustitia ideo non protinus arguenda; interim dicta egregium in praxi habent usum, de quo argumento infra forsitan plura.

Res emtori perit.

§. XXXII.

Revertimur ad tramitem, unde paullo discessimus, atque ultimum quod superest praescriptionis requisitum in se & intuitu probationis examinamus, ex Jur. Naturali-

Probationem poris lapsus.

Civili & Saxonico quadam putamus non inutilia mone-
 tes. Nec vero temporis lapsus Jure Natura est definitus,
 nisi quoad praescriptionem inter gentes tempus imme-
 moriale requiri supra diximus, cujus nempe initii non ex-
 tat memoria *l. 33. cum Auth. C. de SS. Eccles.* Legislatoris
 humani est, ut certi termini prout ratio & utilitas civita-
 tis suggerit, definiantur, intra quos ufucapio tam intuitu
 mobilium, quam immobilium debeat compleri. Ita *l. l.*
Rom. triennium in mobilibus, in immobilibus, vero inter
 praesentes decennium, inter absentes vicennium; ceterum
 in praescribendis rebus fiscalibus, patrimonialibus Princi-
 pis, bonis civitatis, Ecclesiarum & aliorum piorum locorum
 iisve immobilibus tempus *XL. annorum* constituitur
per f. de usucap. l. fin. C. de fund. patrim. l. 9. de usucap. Auth.
quas actiones C. de SS. Eccles. Nov. 131. c. VI. Serenissimus Le-
 gislator Saxo res quidem immobiles, jura & actiones
XXXI. ann. 6. septim. & 3. diebus binnen 30. Jahren, Jahr
 und Tag, mobiles vero anno Saxonico praescribi voluit, *fac.*
Land-R. L. 1. art. 28. 29. tit. l. 11. art. 44. 7. Lehn-R. c. 16. salva
 ceteroquin tam immemoriali, quam *XL. annor.* praescrip-
 tione in casibus supra notatis *Vid. Const. Elect. P. 11. const.*
f. Gebhard. de praescript. c. IV. n. 13. salvis etiam temporalibus
 illis praescriptionibus, de quibus plura addere, cum jam
 dum excrescat praeter mentem Dissertatio nostra, non lu-
 bet, sed *Vid. Tit. ff. de divers. tempor. praescript.* Jam hisce
 suppositis quaeritur, quod maxime intendebamus, de Pro-
 batione. Et temporis lapsum facili negotio probabit actor,
 dominum se declarari intendens. Junget enim anteces-
 sorum tempora cum terminis suae possessionis & vel ex in-
 strumento super titulo confecto, vel per testes probabit,
 se cum antecessoribus suis per tempus lege definitum, pos-
 sedisse.

§. XXXIII.

Transitio.

Atque sic vidimus, facilem admodum probandi domi-
 nii modum per praescriptionem, & sigillatim spectavimus
 probationem eorum omnium, quae ut praescriptio recte
 facta

facta dici possit, probanda sunt. Enim vero cum prescriptio vel vera sit, vel ficta, uti dominium vel verum vel fictum seu quasi dominium est, de hoc etiam, & facillimo illud probandi modo quadam in medium sumus prolaturi.

§. XXXIV.

Vocula quasi improprietas in jure character est, notans aliquid fictione juris pro tali haberi, quod re ipsa, seu quoad naturam tale non est. Describimus quasi dominium per jus in re corporali à non domino tradita, à nobis tamen bona fide & iusto titulo quæsitâ & possessa, quo propria nobis esse fingitur.

Quasi dominium.

§. XXXV.

Est quasi dominium vel Verum, vel Putativum; illud verum, hoc falsam habet causam, si quis nempe putet, se b. f. & iusto titulo dominium rei adquisivisse, quod revera non adquisivit hoc proprie tale non esse, facile patet; nec etiam prodest ad usucapionem, nisi iustus & probabilis error sit, aut in facto alieno erratum, quod vult L. 11. pro emto. L. ult. §. 1. pro suo. vid. Linck. in us. jurid. Syncategor. Quasi tb. 22. interim Prator, ut cum Altest. de fict. jur. Tr. 1. c. 3. loquar, fictionem ut plurimum in regnum Romanum introduxit, duplici modo fingit dominium, vel positive §. 4. J. de act. vel negative §. 3. seq. Inst. cod. ut proinde dominium rursus in positivum & negativum dispescamus. Duplicem hanc fictionem Jur. Nat. contrariari non puto, cum hujus dictamine iniquum potius sit, quem usucapiendi conditione constitutum, amissâ re, non habere actionem pro ea recuperandâ, Habn. ad Paratit. ff. Wesenbec. de Publ. in rem act. n. 2. imò verò æquum & rationi consonum est, ut absentia laudabilis & necessaria alicui in retinendo rei dominio non noceat, atque sic rescindatur impedimentum, quod actori obstabat vindicanti.

Dividitur

An Jur. Nat. contrarietur Prator. fictio?

§. XXXVI.

Nempe duas parit Actiones Pratorias fictum hoc, quod diximus seu quasi dominium. Prima est Publiciana

Actiones

in rem Actio, qua is qui à non domino b. f. & iusto titulo rem accepit, agit adversus infirmiori jure possidentem ad id, ut pro domino vel quasi declaretur & res in specie restituatur. §. 4. J. de Act. l. 1. de Publ. in rem act.

§. XXXVII.

Explicatur
Publiciana,

Patet ex dictis, eam vero domino non dari; hic enim rei vindicationem habet; cumulari tanten usu fori Publiciana cum rei vindicatione & res ex dominio vel quasi peti solet, quod usus fori comprobatur, *fac. Cap. 3. de re judic. in Vro.* liquet etiam; eam contra verum dominum non dari, aut eum, qui iusto titulo possidet, nisi titulum tamen habeat tantum procuratum, ut si quis metuens Publicianam, curet dicis causa rem sibi ab amico vendi, quod notat *Bachov. de Act. Disp. 3. th. 21.* aut exceptio dominii per replicam possit elidi *L. 28. de noxal. act. L. 72. de R. V.* sed datur contra eum, qui mala fide tenet, vel bona quidem fide, sed qui jus novius ab eodem, vel alio non domino habet; in genere qui aut nullo aut certe infirmiori jure, quam quod actor habet, rem possidet; sic etiam b. f. emtor à fure causam habens, Actione Publiciana tenetur per *L. 9. §. pen. de Publ. in rem Act.* datur & contra heredem, qui legatum aut fideicommissum debet exolvere *arg. l. 7. c. 3. dict. tit.* datur tandem contra donatarium, *Harprecht. ad §. 4. J. de Act. n. 22.* sicuti & contra eum qui liti se obtulit, vel dolo defuit possidere aliosve, quod ex generalibus juris regulis satis superque notum.

§. XXXVIII.

De mala fide
superveniente.

An mala fides superveniens Actionem Publicianam excludat, quaritur? Equidem in *Cap. ult. X. de prescript.* constitutum est, ut toto usucapionis tempore bona fides adfit; & ratio legis procul dubio posita est in favore veri Domini, quæ cum in Publiciana cesseret, & ipsam dispositionem cessare, naturale est, illa enim nonnisi ei accommodatur, qui plus juris in re habet, quam possessor reus conventus. Sic ergo Jur. Canon. dispositio ceu Juris correctorii, & à LL. Romanis exorbitantis ad Publicianam exten-

extendenda non est. Certe majorem longe hæc mere-
tur favorem, quam usucapio, quippe quæ jus veri Domi-
ni excludit, cui cum Publiciana res plane nulla est. *Vid.*
Gail. L. 1. obs. 62. Schneidow. ad §. 4. J. de Act. Serv. Exerc. ad
ff. II. th. 44.

§. XXXIX.

Ergo, qui Act. Publicana experitur in judicio Domi-
nium suum vel quasi & fundamentum Actionis ita satis *Probatio.*
probat, si ostendat, rem ex justo titulo i. e. habili ad
transferendum Dominium ipsi esse traditam eandemque
rursus amissam. Bona fides enim regulariter præsumitur,
uti jam supra monuimus. Sed & illud probandum: pos-
sessorem reum infirmiori jure possidere, quod vel ita fit,
ut probet eum vel ex nullo titulo justo rem, sed pro pos-
sessore tantum possidere, vel habere quidem titulum, sed
ab eodem, vel alio non Domino, atque ita infirmius rei jus
satis videbitur ostendisse. Cavendum tamen prudenti
Actori, ut hic quoque per articulos elisivos emergentes
forfan exceptiones alias, quoad fieri potest, pro casuum
diversitate gnaviter elidat.

XL.

Secunda Actio quæ ex Dominio ficto, & negative *Quasi Publi-*
quidem tali descendit est Rescissoria seu quasi Publiciana, *ciana remissi-*
quæ est realis Prætoria, competens illi, cujus res ob absen- *ve.*
tiam justam & necessariam usucapta est, adversus quem-
cunque illius possessorem, ad rem vere usucaptam, tan-
quam non usucaptam restituendam. Satis plura circa hanc
Actionem erant monenda; Sed enim vero tempus mo-
net iterumque monet, ut brevitati studeamus, negotiis
quidem Practicis a labore hoc nostro perpetuo nos avo-
cantibus; sufficiat ergo remissive *ad §. 5. J. de Act. L. 26. §.*
fin. & L. 28. pr. ff. ex quib. caus. major. L. 21. §. 1. eod. & quod
ad rei absentiam quamcunque attinet, ad L. 2. C. de Annal.
Except.

§. XLI.

Offert se jam nobis alia probatio Domini haud diffici- *Probatio Do-*
lis.

minii in vindicatione rei venditæ cuius pretium non solutum.

lis. Scilicet jam supra singulare illud notavimus in emtione venditione, quod per traditionem non transeat Dominium, nisi pretium venditori solutum, aut alio modo satisfactum, aut denique fides de pretio sit habita; addimus rationem, quod traditio tacitam hanc & præsumtam potius à jure habeat conditionem: Si pretium solveris *fac. L. 19. ff. de contrab. emt. vendit.* jungimus & hoc, quod nolumus quidem Dominium per traditionem transferatur, si venditor ad fidem de pretio habendam dolo emtoris fuerit inductus, ideo nempe, quia emtor dominium ex dolo suo, quod ob beneficium venditori datum, alias non habebat, acquirere non potest, *L. 155. pr. de R. J. L. 14. §. 3. ff. de furt.* & quia deceptus venditor errat, adeoque fidem de pretio revera non habet, cum error naturali ratione excludat voluntatem. Fluit ergo ex dictis atque indubitatum est, quod venditor jure dominii rem ex Concursu possit vindicare *fac. L. 5. §. 18. 19. de tribut. act.* hoc dubio omni caret in Saxon. Elect. si resignatio judicialis, de qua Cap. III. agemus, nondum facta sit, & Juris Civ. dispositio in genere ibi probata nobis videtur, cum contrarium non sit statutum; faciunt huc verba *ord. nov. rev. Proc. Sax. ad Tit. XLII. pr.* Wenn in des Schuldners Verlassenschaft sich solche Sachen in natura finden, welche andern eigenthümlich zusehen ic. ic. ubi exempliative loquitur Potentissimus Legislator Saxo, sind sie billig von der Massa Concursus zu separiren, und denen Eigenthümern abzufolgen. Jam probatio dominii hoc casu in eo absolvetur, si judicii fidem faciat venditor ex situatione rei, vel per testes, vel per instrumentum, hanc ipsam rem à se ex causa emtionis venditionis debitori traditam quidem, sed nec pretium solutum, nec alio modo satisfactum, nec fidem de pretio habitam esse; questio namque dominii & exacta ejus probatio nec moveri nec exigi hic à vindicante poterit, cum debitor communis causam a vindicante habeat. En ergo probationem dominii non difficilem! cum posteriora quidem probationis membra sint negativa, qua

quæ onus probandi in adversarium regulariter devolvunt, quod in Saxon. Elect. si resignatio judicialis facta non sit, dubio omni caret, cum ante illam venditor præsumtionem pro se habeat, pretium solutum nondum esse, &c. Cautus ceteroquin & hic sit vindicans, ut si sciat fidem quidem de pretio habitam, se tamen dolo emtoris inductum esse, vel replicam statim includat libello, quod ut fiat, omnino expedit, vel articulos elisivos eo prudenter dirigat, ut per argumenta potissimum *in rebus*, sed & pro ratione circumstantiarum *in rebus* ostendat: emtorem dominium verum consecutum non esse; in Saxon. Elect. sufficit probasse, rei dominium judicialiter resignatum non esse, quod si vero & ibi dolo inductus fuerit ad fidem de pretio habendam venditor, uti omnino poterit pro adstruendo suo dominio argumentis. Juris communis circa probationem *fac. præter text. j. alleg. l. 134. §. f. ff. de R. J. Brunnem. ad L. 3. de Pign. Act. Marquard. de Jur. merc. L. 2. c. 2. n. 16. Müller ad Struv. §. 31. de dolo malo.* Sic causæ Patronus Doctrinam suam & prudentiam judici, clienti fidelitatem satis probavit.

§. XLII.

An per præsumptiones quoque probari dominium possit, quaritur, & utique dubitari admodum poterat. Sed habet omnino *L. 15. C. de R. V. in f. ex longiori possessione præsumi dominium & proprietatem Vid. Wesenbec. Vol. 1. Conf. 21. n. 68.* siquidem & possessio talis justa & cum bona fide conjuncta præsumitur *arg. L. fin. C. de R. V. Menoch. de præsumt. LVI. præf. 69.* immo in casibus fortuitis, imprimis si exceptio domini relata jus tertii sapiat, præsumtionibus absolvi illius probationem recte, statuit *Horn. Class. V. resp. VIII. in verb. alldieweil aber in dergl. Unglückes Fälen* die probatio domini auch per præsumptiones geschehen kan, und in gegenwärtigem casu daher, weil der Schloß-Garten nicht weit unter des Raths-Rechen und Holz-Anger gelegen, wohl zu vermuthen, daß von dem auf besagten Anger ausgelegt gewesenen Holz der Anger ausgefüllt worden. *DD. ad L. adeo 7.*

An per præsumptiones quoque probari dominium possit? affirmatur.

§. 3. ff. de R. V. Hiernächst die Frage, ob gedachte Hölzer je-
mand sonst geböhret, jus tertii bestr. und daher Klägern nicht
füglich bey dieser Bewandniß aufgeworffen werden ic. Nemp-
vi fluminis importata erant in hortum ligna, & quareba-
tur: an dominis tollere ea & auferre licitum fuerit.
Habes ergo probationem domini rursus non difficilem.

In mentem venit Actio Negatoria, in qua domini
quastionem sepius, immo si reus cautus sit, semper occur-
rere novimus; atque hic ex sola fundi possessione prasu-
mi dominium constat. Quod si quis hic non probatio-
nem domini, sed demonstrationem tantum occur-
rere velit, de verbis cum ipso non litigabimus, dum-
modo in rei. e. in statu controversia conveniamus, quem
ita formamus: an quastio domini mora probationem
semper habeat difficillimam; jam sive principaliter de do-
minio, sive incidenter saltem agatur, nobis perinde est.

§. XLIV.

Venio ad aliam domini probationem non difficilem.
Constat & indubitati planè juris est, dominium fundi do-
talis semper quidem in maritum, sed nonnisi revocabili-
ter, idque regulariter, transire, si scilicet nullo precio
adjecto, res fuerit translata aut aestimatio addita, quidem
sed taxationis tantum gratia, ut constat nempe, ca-
su ita eveniente, quantum intuitu deteriorationum ac
damnorum in fundo datorum praestari oporteat. Ac-
cidit saepe, & mihi quoque in Praxi jam oblatus casus,
ut, soluto matrimonio, controversia desuper hinc inde
oriatur, mox creditoribus mariti rem dotalem aes-
timato, venditionis ergò, mox foemina ejusvè heredi-
bus, quibus cum marito illiusque heredibus res est, taxa-
tionis saltem gratia aestimationem factam esse, strenue con-
tendentibus, & illo casu probatio domini, marito quasti-
ti facillima erit, siquidem Curator litis per instrumentum,
vel per testes, qui actui intervenere, probet, maritum loco
certa quantitatis in dotem promissa, fundum traditum
acce-

Occurs in
Act. Negat.
domini pro-
batio.

Domini re-
vocabilis, seu
quiescentis in
fundo dotali
probatio.

accepisse: Daß sich der Schwieger Vater erkläret, er wolle dem Schwieger Sohne statt der versprochenen 500. Gülden . . . Acker Geld &c. hiermit abgetreten und übergeben haben, cum ita dominium irrevocabile transferit in maritum L. 10. §. 6. ff. de usur. L. 5. §. 10. C. eod. hoc vero casu facili itidem negotio erit probandum, hanc ipsam, quæ petitur, rem eam esse, quæ titulo dotis, vel nulla plane, vel nuda tantum taxationis causâ estimatione additâ marito fuit tradita. Prior quæstio in eo etiam præstabit usum, si tertius jam possideat rem dotalem, cum per alleg. modo leges libera alienandi facultas in maritum fuerit translata atque jure, sic alienata satis enim & sufficienter probabit tertius Dominium, si probet dicta; immo verò moveri hic plane quæstio domini ac referri non poterit, cum sive uxor, sive heredes ejus vindicare fundum velint, exceptione utili rei venditæ & traditæ possint repelli; applicari hæc exceptio non minus poterit, si uxor vindicet rem dotalem ex Concurso, vel si res dotalis estimatò venditionis gratia merito tradatur, resignatione judiciali in Saxon. Elect. opus omnino esse puto, vid. interim O. P. S. rev. loc. supra cit. verb. ingleichen was seinem Eheweibe und seinen Kindern gehöret.

§. XLV.

Occasione verborum: und seinen Kindern addimus paucissimis, si quis ad secunda vota transferit, liberi prioris matrimonii bona materna jure domini vindicent, quod his Concurso super bonis paternis moto, sufficiat probasse: hanc ipsam rem, quæ vindicatur à matre vindicantium, aut illius parentibus vel estimatione plane non, vel taxationis tantum gratia adjecta esse translata; Et prout exceptio utilis rei venditæ & traditæ hic etiam recte applicatus ita Pacta dotalia, quæ regulariter adfunt & in instrumentum redigi solent, totum hoc negotium conficiunt, si vero testes intervenere negotio, quod regulariter sivevit, ipsi de vera contrahentium intentione deponent; Jam si fundus dotalis plane inestimato marito tradita, res du-

Liberi prioris
matrimonii
vindicantes.

bio caret, & per probationem traditionis fundi, ex causa dotis marito inaffimato facta, liberi dominium satis videntur probasse.

§. XLVI.

Singulare notat: in A.G. Negat.

Supra §. 42. feci mentionem Actionis Negatoria atque ostendi in ea dominium ex sola possessione praesumi. Jam non praesumptum, sed verum largimur auctori dominium, si fundum in quo jus aliquod praetendimus, ex contractu retrovenditionis possideri ab auctore rei fateamur. Enim vero pactum de retrovendendo ipsam dominii translationem non impedit, quin venditor potius, cui pretium solutum, vel qui fidem habuit, tradendo rem omni se proprietate abdicasse, & sic dominium in auctorem derivasse, intelligitur *L. 2. C. de pact. int. emt. & vendit. comp.*

§. XLVII.

Probatio domini pecuniae pupillari quaesiti.

Singulare est, & inter privilegia pertinet pupillaria, cum in singularibus res regulariter non succedat in locum precii, quod tutor tamen ex pecunia pupillari fundum emens, licet suo nomine emerit, non sibi, sed pupillo dominium acquirat; praesumunt namque jura ex favore pupillorum, tutorem in utilitatem & commodum pupilli emitte, ac rei vindicationem pupillo inde competere volunt, *L. 2. L. 8. §. 1. de reb. eor. qui sub tut. vel cur. L. 3. c. de arbitr. tut. L. 2. ff. qu. ex facto tut. vel Curat.*

§. XLVIII.

Explicatur L. 2. ff. pand. ex fact. Tut. vel Curat.

Allegavimus modo *L. 2. ff. quand. ex facto tut. vel Curat.* notabilis lex & operae pretium est, ut aliquantisper ei in haereamus. Nempe duos habet casus a se invicem distinctos; primum quidem, si tutor vel curator pecunia ejus cujus negotia administrat, mutua data ipse stipulatus fuerit; secundum vero si idem tutor vel curator praedia in nomen suum emerit. Utroque casu pupillum aequae ac minorem, & in genere alios, qui propter morbum vel physicum vel moralem in cura constituti sunt, subintelligi ex identitate rationis tralatum est, uti dubio omni caret dominium rerum emtarum, & mutui contractus ceu rei incor-

incorporalis pupillo minori vel qui alias in cura est, ex immediata legis dispositione adquiri, quia rei vindicatio tam directa quam utilis dominium supponit, & dum illa in d. l. detur, & hoc concedi necesse sit. Est vero dominium istud in sensu vero & proprio non pro hypotheca accipiendum; quamvis enim in *L. 7. ff. qui pot. in pign.* pupillis in rebus ex nummis ipsorum comparatis pignus datum idque ad casus specialissimos inveniatur relatum; non tamen absolum nobis à Juris analogia videtur, duo vel plura remedia ad eundem finem tendentia, suo modo alicui concedere, scilicet ut eligere debeat, quo uti velit *fac. l. 8. C. de R. V.* ut proinde utilem etiam rei vindicationem pro vera vindicatione, quæ *non est* actio in rem appellatur in *l. 1. C. Commun. de leg.* non pro hypothecaria accipiendam esse, & nonnisi ideo utilem vocari statuamus, quam quod præter regulas juris communes fuerit concessa. Neque tamen si alius quam tutor curatorve emerit, vel mutuo dederit, dominium pupillo personisque ei similibus adquiri & rei vindicationem largiri putamus, eo quod d. l. tutoris curatorisve solius faciat mentionem, & ceu jus singulare & a regulis juris admodum exorbitans strictissime sit interpretanda & regulariter in singularibus non succedat res in locum precii.

§. XLIX.

Sed quaritur, quomodo probatio dominii hic absolvatur? & difficilis illa posset videri, ideo quod demonstrandum sit: hanc ipsam esse rem, quæ pecunia pupillari emta, & cujus dominium pupillo ita quaesitum. Sed factorem pupilli debitum judicialiter exegisse, atque solutionem etiam factam in iudicio esse, siquidem cavendum est debitori, ne periculum solutionis iterata incurrat, ut judicialiter solvat & iudicalem accipiat quietantiam. Jam porro facta oblatam tum statim occasionem esse in iudicio ementi fundum, & emtionem venditionem celebratam precium etiam solutum esse. Fac tandem tutorem accedenti ad ipsum amico, dixisse, hanc, quam ostendit pecuniam

Agit de probatione dominii ex l. c. 2. ff. quand. ex fact. tut. vel Curat.

niam esse pupillarem N. N. & se emisse hunc vel illum fundum ex illa; fac denique venditorem accipere pecuniam prasente amico, sed tutorem tamen suo nomine emere; Probat fane dominium ex pecunia sua quatum aliquando pupillus vindicans, si per testes qui negotio dicto intervenire, & amicum illum dictas ostenderit circumstantias, & pro domino indubitato declarabitur, tales vero similesve casus evenire posse, vix est ut quis dubitet, Praxi id in rarioribus comprobante.

§. L.

De aliis dominiis lege quaesitis immediate & probatione remissive, ubi Brunnem. not.

De re emta ex pecunia militis, & quaesito hinc ipsi dominio agit L. 8. C. de R. V. Extendit Brunnem. in Comment. ad illam l. 8. hanc juris dispositionem non modo ad res pecunia Ecclesiae emtas, sed & generaliter satis ad res pecunia aliorum, ab administratoribus v. c. civitatis emtas. Putamus hoc minus recte fieri, ut adeo calculum non addamus magno huic Jcto, nec moveamur Doctorum, quos in partes suas vocat, turba, praegnantia illa quam sub finem §. 46. adduximus suffulti ratione; & vero privilegium Ecclesiae non per extensionem Jur. Civ. ob paritatem rationis, cum nec major ratio tacente lege ex regulis interpretandi ipsa ratione comprobatis extensivam hic fieri interpretationem permittat, sed ex c. fixum c. 12. qu. 4. vindicamus. Ceterum si de probatione quaratur, suo modo & hic applicanda sunt, quae §. 43. & 47. ad facilitandam probationem adduximus; specialia addi possent, sed temporis penuria quo minus id fiat, prohibet.

§. LI.

De dominio rerum propter nuptias donatarum.

De dominio uxoris in bonis propter nuptias donatis an aliquod sita jure pignoris mulieri dato diversam quaritur? affirmamus quaestionem ob L. 29. C. de jur. dot. ubi uxori in casu redacti ad inopiam mariti rerum pariter ante vel quod idem est, propter nuptias donatarum atque dotalium vindicatio conceditur; immo in Nov. 97. c. 16. §. 1. verbis rursus expressis datam legitur uxoribus, ut etiam

an.

antenuptialis donationis res vindicare etiam constante matrimonio possint, & posteriori periculo omni liberari; quæ tamen verba soluti matrimonii casum non excludere putamus quia Imperator in *Nov. LXI. c. l. §. 1.* ita dicit: Non enim videntur nobis immoderate fecisse quidam nostrorum iudicum, qui etiam ipsam in rem actionem mulieribus post matrimonii transactionem in sponsalitia largitate dederunt, quod recte inchoatum deinde à posteris iudicibus quasi pro supervacanea quadam subtilitate contemptum est. Habent ergo uxores dominium rerum propter nuptias donatarum, verum quidem & jure pignoris pingvius atque ab hoc plane diversum, sed nec plenum, nec illimitatum. Probatio ejus fit ex instrumentis dotalibus, per testes qui sciunt donationem qua facti est, qua juris ex *L. cit. 29. C. de jur. dot. & Nev. 61. c. 1. §. 1.* & nulla ratione difficilis esse potest.

§. LII.

Poteramus quadam adhuc addere de dominio rerum pecunia dotali à marito emtarum, & illo uxoris immediate legis dispositione quaesita, de quo habet *L. 55. ff. de donat. int. vir. & uxor.* sed cum hanc ipsam legem peculiaris Lectione simus explicaturi, supersedemus merito labore, *Vid. interim l. 54. de jur. dot. l. 75. j. l. 10. §. 1. eod. l. 29. 30. Cod. eod.* quas leges tum simul explicabimus, atque cum *L. 12. C. de jur. dot. & l. ult. Cod. de serv. pign. dat. manum.* conciliemus excitabimusque *l. 22. §. ult. sol. matrim.* Jam si quaratur hic de probatione domini, de qua itidem dicemus in lectione nostra, addere alia, quam quæ §. 43. & 47. adduximus, vix nisi inter differendum possumus.

De dominio uxoris in rebus pecunia dotali emtis

§. LIII.

Rei legata dominium, dummodo res testatoris sit propria non aliena, a tempore mortis testatoris per legis dispositionem immediate transire, nec ullum traditionis, aut apprehensionis corporalis actum requiri, constat ex *L. 80. ff. de Leg. 2. L. 62. ff. de furt.* Fac ergo Concursum motum

Probatio domini rei legate.

E

tum

tum esse & heredem solvendo non existere. Vindicabit procul dubio legatarius rem legatam prona satis, nec difficili ratione, nihil quidem probando, quam defunctum rem ipsam hanc quam petit possedisse ipsique legatario. Dico possedisse, non Dominum fuisse; nam heres causam habet a defuncto, nec adeo quæstionem dominii cum effectu movere; jam sive legatario cum herede debitore, sive cum Creditoribus legatario sit res perinde erit.

§. LIV.

Transitio.

Sisto cursum, ut multa adhuc, nec ingrata forsitan nec inutilia supersint monenda, cum & tempus & ipsa etiam Dissertationis forma ut rumpamus jam atque ad specialissima progrediamur, moneat.

CAP. III.

HABET SPECIALISSIMA DE PROBATIONE
DOMINII, IN ELECT. SAXON. HAVD
DIFFICILI

§. I.

Casus specialis adducitur & explicatur.

DE ipsa dominii probatione etiam ex principiis civilibus non difficili diximus Cap. preced. & omnia in Saxonia etiam Electorali quatenus non specialiter mutata quadam reperiuntur, possunt applicari, sed enim vero supersunt Specialissima & Sax. Elect. propria, paucis jam a nobis explicanda. Ipsam hinc meditationibus nostris & toti Dissertationi conscribenda quod in Proëmio diximus, occasionem præbuit casus, me Patrono in dem Hochgräf. Hofmischen Amte Droyfig in Sachen Gottfried Hendrichs zu Großhelmsdorff Kl. an einen, Christoph Teuschern daselbst Befl. anders Theils gestus, & ad finem hoc anno non ita pridem feliciter perductus. Nempe instituerat Actor, cujus partes tuebar Rei Vindicationem, wegen eines gewissen Stück Holzes, quod commune nomen Hans Pohlens Holz a pristino possessore habebat, in übrigen aus zwey Stücken, dem Busch-Holze und dem Haafens Berge

Berge bestund. Fundabat se Cliens in dominio per emtionem venditionem & accedentem ei resignationem judicialem quaesito; Actionem ergo instituebat Rei Vindicationem. Probationem absoluebat per instrumentum judiciale nemlich, den zwischen der Begerischen Wittwe und Kinder Verkauftern an einem und Gottfried Hendrichen am andern Theil, vor dem Hochgräf. Amte Drossig am 14. Sept. 1699 errichteten Kauff & per literas investituræ de dato Drossig den 2. Decembr. 1699. Cum deventum ad procedendum super probationibus esset, id ad ravim usque contendebat reus, actorem Dominium suum non probasse, & se eo magis esse absolvendum, quod actor Rei Vindicationem cum Publiciana non cumulaverit, quo facto ab exacta Domini probatione nempe à probatione domini autoris, quam requirunt LL. Romana, liber esse non videbatur, cum favori suo petendo rem ex jure domini, cum ex quasi domini petere potuisset, plane renunciaverit; insuper Actori ideo deferebatur juramentum, quod non solus a. 1699. emerit fundum quaestionis, sed simul cum eo autor rei; Dabat actor hoc reo atque largiebatur, hunc utique pecuniam ipsi dedisse ad emendum, & post celebratam emtionem venditionem jus lignandi pro parte dimidia illi concessisse. Nec enim vel poterat vel volebat Cliens jurare, cum juramentum ipsi desuper erat delatum. Accedebat & hoc, quod reo judicialiter fuerat resignatum fundi quaestionis dominium, quem vindicabat Actor; & investitus idem sub dato Drossig den 28. Jan. 1710. Enim vero pondus sat grave hæc rei argumenta seu exceptiones peremptoria videbantur habere, quas omni studio omnique industria magna sub specie proposuerat im Productiven Verfahren justitiæ ille sacerdos, qui causam rei agebat; Ast elidi tamen quicquid erat feliciter ad effectum sententiæ definitivæ ex voto secuta, Adstruendo nempe (1) dominium satis esse probatum durch den inducirten Gerichl. Kauff, und Lehn. Brief sub CC & DD atque sic opus plane non fuisse ad Actionem Publicianam hic

E 2 recur.

- recurrere, & Actionem ad dominium vel quasi dirigere.
- 2) (2) Si vel maxime autor rei tempore emtionis ea intentione, ut actor emere posset, dederit die Helfste oder auch nur einen Theil des Kauff-Geldes, rem tamen in singularibus non succedere in locum precii, sed hoc nonnisi creditum esse, ab heredibus ejus peculiari actione ex mutuo repetendam; sufficere, daß Kl. Inhabts des denen Gräfl. Höm. Gerichten vorgetragenen Kauffs das Busch-Holz und den Haafen-Berg von der Becherischen Wittve und Kindern Gericht. adeoque sub resignatione judiciali, cum accesserit investitura von 2. Decembr. 1699. richtig erkaufft. (3) Jus lignandi precario tantum fuisse concessum, quod perpetuo revocabile, eo magis morte soceri, qui erat Hans Hauck, Kl. Schwieger und Vell. Stieff-Vater, sit sublatum.
  - 4) (4) Licet reo quoque dominium judicialiter fuerit resignatum, id tamen ab eo, qui dominium ipse non habebat, vid. rat. 2. esse factum; immo vero (5) actori dominium jam anno 1699. judicialiter resignatum esse, cum id intuitu rei nonnisi anno 1710. & ab eo quidem, qui autor actoris non erat, factum sit, & licet fuerit, habere tamen emtorem, cui dominium prius resignatum & res quoque tradita jus indubitato potius; atque sic (6) factum judicis resignationem judicialem ejusdem rei, cujus dominium resignatum jam ante erat, semel adhuc fieri a non domino permittentis, immo novum emtorem denovo investientis Clienti ceu factum tertii prajudicare non posse; & publicata fuit am. Aug. 1725. sententia sequens:

Auf Klage Antwort x. x. Diweil Kl. durch das Document sub ③ fol. 77. seq. so viel, daß er bereits den 14. Sept. 1699. beyde libellirte Grund-Stücken so wohl das Busch-Holz, als den Haafen-Berg legitime erkaufft, er auch darauf den 2. Decembr. 1699. mit beyden erwehnten Grund-Stücken zu Dronfig beliehen worden, dargethan, folglich die Beleihung, so von eben diesen Dronfiger Gerichten lange darnach ao. 1710. an Vell. Christoph Zeußern fol. 100. geschehen, vor zu Recht beständig nicht geachtet

achtet werden kan; so hat besagter Kläger dasjenige, so ihm zu bescheinigen aufserleget, und er sich angemasset, zur Nothdurfft benbracht, derowegen er auch von dem Grund-Stücke der Haafen-Berg genant, vor den Eigenthümer zu erklären, und Beklagter ihm das daraus weggenommene Holz 2c. 2c. von Rechts wegen.

Churfürstl. Sächs. Schöppen
zu Leipzig.

quæ interposita a reo Leuteratione confirmata est ab Amplissima Facult. Virembergenti, de publ. cm 25. Febr. 1726.

§. II.

Ex ipsa sententia definitiva facile patet, omnem ^{Ratio sententia potior.} certe potiorẽ decidendi rationem positam in eo esse, quod actori dominium fundi quaestionis legitime adeoque judicialiter resignatum atque ille investitus fuerit, & hinc dominium suum satis probaverit, quo quidem spectant verba sentent. alleg. derowegen er auch von dem Grund-Stücke, der Haafen-Berg genant, vor den Eigenthümer zu erklären. Sic non errabimus, si in Saxonia Elect. resignatio-^{us.} nem judicialem & subsecutam investituram facillimum dicamus esse modum probandi dominium; nec ergo abs re erit de resignatione hac judiciali, probato in Saxonia transferendi dominium medio, curatius paulo differere, & huc spectantia, quantum per tempus licitum erit, sigillatim exponere.

§. III.

Est igitur resignatio judicialis, die Gerichtl. Verzicht und ^{Resignatio judicialis quid?} Aufstaffung actus judicialis, quo rei immobilis dominium ita in emtorem transfertur, ut venditor dominio & juri suo coram iudice competente i. e. eo, sub cujus jurisdictione res sita est, legitime renuncians dominium, accedente investitura, in accipientem transfert.

§. IV.

Fundamentum resignationis in Saxonia Electorali ^{Fundamentum} quidem est Dec. Elect. Noviss. 61. quæ prostat ^{tum.} in Corpore Augustea

gusteo Part. I. pag. 324. & p. 325. Sed non obtinet in Electoratu tantum Saxonico, sed & in Batavia art. 37. Ord. Pol. illius Provinciae, quam citat Vinn. ad §. 41. J. de R. D. n. 4. in Germania multis locis Conf. Hartm. Pistor. obs. sing. 230. n. 1. Dan. Moller. ad Const. Elect. 23. P. I. n. 16. ibique relat. Zobelius in addition. ad art. 9. lit. A.

§. V.

Divisio.

Dividi non incongrue posset in Necessariam & Voluntariam; illam juris necessitas imponit, ut si pignus legitime constitutum jam sit distrahendum, vel adlit res iudicata, & jam ad Executionem adeoque ad subhaftationem sit devenitum; hanc vero ex libera alienantis voluntate fieri, tralaticium est; aliam etiam resignationem puram; aliam conditionatam esse, vix est ut dubitet qui ipsa rerum tractat argumenta, illa ex termino liquet; hac facta intelligitur quoties conditionis, causae vel modi injecta mentio & dominium non transfertur, usque dum pacto ab emtore satisfactum: Wenn nach erfolgter gänglichen Bezahlung der Kauff Summe Verkäuffer zur Lehns Auflassung und Verichts-Leistung sich verbunden, quo pertinet pactum Domini reservativum *fac. L. ult. Cod. de Pact. int. emt. & vend.*

§. VI.

An resignatio necessaria, si sub hasta praedium venditum.

Fecimus §. praed. mentionem Resignationis Necessariae; Cujus non immemores quarimus: an resignatio iudicialis etiam necessaria sit, si sub hasta praedium venditum? Et certum est, cum Serenissimus Legislator Saxo inter bona allodialia & feudalia, emphytevtica illa & censifica, ea itidem quae proprio motu, & quae sub hasta venduntur, non distinxerit, nec nostrum esse distinguere, ac proinde resignationem iudicalem & in bonis sub hasta venditis sive allodialia sint, sive feudalia, necessariam esse, & dominium in emtorem non transferri, bis der vorige Besitzer seiner gehalten Lehn resigniret, und dieselbe gebührend aufgelassen, oder nach vorübergehender, eine gewöhnl. Stist in sich

sich haltende sub praesudicio eingerichteten Ladung jene vor auf- gelassen rechtskräftig erkannt worden, *fac. C.4. Clem. 3. n. 19. sq. Philipp. de subast. c. 4. comm. 3. n. 25. sq.*

§. VII.

In Saxonia nostra, quod ad resignationem judicia- lem attinet, inter bona feudalia, emphyteutica atque cen- sistica nihil interesse, supra monuimus, & testem citamus *Richter. de Jur. & privil. Cred. c. 2. membr. 1. n. 57.* sic ergo resignatione nondum facta nec Vasallus transfert domi- nium in emtorem, enim vero anceps satis est quaestio: an Feloniam admiserit Vasallus, qui irrequisito Domini con- sensu vendidit quidem, sed nondum resignavit? Arridet nobis sententia *Magni illius Juri Struvii in Synt. J. F. c. 13. a. 9. n. 6.* tres distingventis probe casus; aut enim 1) Vafal- lus feudum alienans tradidit quidem feudum, sed eo animo, ut velit domino id resignare, quo emtor seu Vafal- lus novus de eo investatur, & cum Dominus haud con- temnatur, nec pura & perfecta emtio venditio subfit, quin conditionalis potius ac mere suspensiva, feudo ob- solam traditionem extrajudicalem nondum secuta neces- saria illa ad transferendum dominium resignatione, quam requirit etiam in feudalibus bonis d. Const. 61. privari urique feudo Vasallus non poterit, cui sententia tesseram suam addit *Hartm. Pistor. obs. 230. add. apb. 12. late,* aut 2) Va- fallus consensu Domini susque deque habito feudum qua feudum vendidit & tradidit, sic Feloniam commissam esse, certum est, ubi allegamus verba *Hartm. Pistor. d. j. l. apb. 34.* qui, nequaquam inficias imus, inquit, casum evenire posse, ut quis feudo suo propter alienationem etiam in Germania privetur, si tam imprudenter rem gerat, ut statim omne jus feudi nullo peni- tus reservato in emtorem transferat, & in eo neque resignationis der Auflassung/ neque feudi des Lehns/ mentionem faciat, ne- que ea de necessitate requiri existimet, multo minus coram domino fieri cogitet, *Carpzov. P. II. c. 49. def. 13.* aut 3) initio quidem habuit istum animum, resignavit tamen postea feudum do-

De Vasallo Feloniam ad- mittente.

Caf. 1.

Caf. 2.

Caf. 3.

domino, & ut alter ab eo investiatur, petiit, sed dominus resignationem acceptare, & alterum investire recusavit; & interest, utrum Vassallus revocet plene alienationem, non reservato domini consensu, nisi auf Lehnherrl. Consensus factam, & jam resignaverit iuste domino; ne locus privationi non erit, desumpto nempe argumento à majori ad minus & ita subducto ratiocinio: si licet Vassallo alienatum absque domini consensu feudum ad evitandam privationis pœnam repetere, multo magis Vassallo Saxonico ante resignationem pœnitere domino legitime resignare & pœnam privationis eo licebit evitare, atqui &c. ergo &c. aut tandem post Domini dissensum & reculationem nihilominus pertinaciter insistit alienationi, & Vassallum Feloniam tunc admittere, nemo credo, negabit. *arg. II. feud. 24. verb. quia Dominium contemnere videtur.*

§. VIII.

An emphyteusis omnia Denuntiatio- ne, amittatur ante resigna- tionem.

Quid de Emphyteuta, venditionem Domino prius quam fiat illa non denunciante, ad quod tamen sub præiudicio juris amittendi obligatus erat, *per L. fin. C. de Jur. Emphyt.* dicendum sit, quaritur? & rationem dubitandi Carpzovii quæstionem præiudicalem moventis: an hæc Lex alleg. in Saxonia obineat? & ob necessariam rerum immobilium resignationem, in negativam declinantis insufficientem planè esse putamus *vid. inter. Carpzov. P. II. Const. XXXVIII. def. 13.* sed de ipsa re quaritur: an privatoriam Actionem cum effectu instituire possit Dominus Emphyteuseos, si Emphyteuta vendidit quidem, sed judicialiter nondum resignavit Dominium. Enim verò solius venditionis in d. l. 3. fit mentio, & in Saxonia etiam ante resignationem perfectam esse venditionem supra monuimus; sed putò tamen, cum odiosa semper sint restringenda magis, quam extendenda, Jure suo non cadere Emphyteutam, si ante resignationem judicialem atque consummatam sic venditionem denunciaverit Domino *vid. que habet Tiraguell. de Retr. Gentil. §. 1. gl. 2. n. 45.* apud Batavos

tavos extra specialem conventionem, aut contrariam consuetudinem passim usu servari, ut emphyteuta jus suum vendere etiam irrequisito domino possit, *ex Decif. Cur. Holland. 59. & Grot. 2. Introd. XL. tradit Vinn. ad §. 3. J. Loc. Cond. n. 16.*

§. IX.

Resignationem judicialemb ambitu suo complecti etiam Investituram judicalem nostra jam habet definitio, & habent ipsa *Decif. Nov. LXI.* verba: und er hinwiederum damit belehnet werde; curabit ergo cautus emtor: Dafs ihm die Lehn nicht allein aufgelassen, sondern er auch mit dem erkauften Grundstuck hinwiederum so fort beliehen werde; cum varia accidere possint, qua negotium deinceps facessunt, prout exemplo est casus noster supra §. 1. huj. cap. prolixè allatus; Sic enim demum plenum in eum transit dominium. *add. Carpzov. L. 1. Rp. CII. n. 12. & L. V. Rp. XLI. n. 6.*

Cautela,

§. X.

De periculo & commodo rei venditæ Cap. II. quædam monuimus, quæ ad Jus tantum Civ. Rom. spectant. In Saxonia quaritur: ad quem ante resignationem judiciale periculum rei venditæ & commodum pertineat? Ratio dubitandi esse poterat hæc, quod ante resignationem judiciale dominium non transeat, & vero res pereat suo domino. Sed enim cum per Jura Saxonica & dictam Nov. Dec. LXI. Juris communis, quam diximus, dispositioni derogatum, & speciale quid sancitum non sit, standum utique illi putamus, ita ut perfecta emtione per consensum in rem & pretium, purum illum, nec sub conditione suspensum, dominio licet judicialiter nondum resignato, periculum rei venditæ spectet ad emtorem *L. 27. de V. O.* Nempe stat. & in Saxonia ratio Juris Civil. haud siculnea: quod species debeatur & perfecta emtio perfectione essentia sit dicenda, re licet nondum tradita, nec, quod singulare Saxonibus est, resignatione judiciali subsecuta. Excipi-

Ad quem ante resignationem judiciale periculum rei venditæ & commodum spectet?

JIX

F

mus

- Exc. 1. mus casus I.) si venditoris dolus, lata & levis culpa ad casum ordinata præceserit *vid. §. 3. J. de emt. vend. L. 5. §. 2.*
2. *Commod.* II) si mora venditoris intervenerit, & res vendita post moram perierit *L. 4. L. ult. C. de peric. & commod. rei vend.* III) si res ex vitio præcedenti i. e. quo res ante venditionem laboravit, perierit. Sic enim damnum rei peremptæ, utut emtio fuerit perfecta, pertinebit ad venditorem; ita animal intra triduum à tempore contractæ venditionis mortuum præsumitur ex vitio præcedenti periisse, atque tum onus probandi Negativam in adversarium rejicitur.

§. XI.

Quid in retrovenditionis pacto?

Obvium sæpe est in Emptione Venditione addi huic solitum Retrovenditionis pactum. Hoc vel ita adjici solet, ut quodocunque liceat redimere, vel præscribitur facultati redimendi certum tempus. Ponitur autem, vel ut terminus à quo, vel ut terminus ad quem. Priori quidem casu juri redimendi ex principiis cumprimis Jur. Canon. nullo præscribitur tempore *Vid. Virg. Pingiz. quest. Sax. XLI.* posteriori vero & si terminus à quo placuit, expressus per verba: auf 10. Jahr wiederkaufflich elapsis demum 10. annis facultas redimendi initium capit, nec ante exerceri potest; si vero de termino ad quem inter paciscentes convenerit in verb: daß dem Verkäufer und Wiederkäufer frey stehen solle, binnen 10. Jahren die verkaufften Stücke zu reluiren, indubitatum est, jus retrovendendi quocunque tempore, durante nempe decennio posse exerceri, hoc vero elapso integrum non esse redimere *Maul. de emt. vend. Tit. VII. n. 22. seq.* Fac jam certum reluitionis tempus contractui esse adjectum, quaritur: à quonam tempore illud currat, an ab eo, quo venditio fuit perfecta, an vero à resignatione judiciali? & credo à tempore perfectæ per consensum in rem & precium venditionis terminum reluendi currere, neque resignationem expectandam salvo aliud sententium iudicio. Faciunt huc quæ supra §. 10. adduximus.

§. XII.

§. XII.

Motam novi quæstionem circa Dec. Nov. LXI. an immobilium rerum dominium ante promulgatam à Serenissimo Legislatore Saxone decisionem sit translatum, ut ut resignatio judicialis facta non fuerit, an vero dominium non transferit, ita ut quæstio dominii hodieque emtoribus moveri possit? Sed vana est & supervacanea hæc disquisitio, argumentis pro & contra ductis à nonnullis instituta. Cum enim alleg. Dec. Nov. jam de dato Dresden den 22. Jun. 1661. cum aliis sit promulgata, utriusque dominium, si resignatione judiciali non translatum, saltim erit præscriptum. Immo vero Serenissimum Legislatorem Saxonem, uti regulariter lex futuris tantum negotiis normam præscribit, illis tantum dominiis, quæ transferenda deinceps erant, normam præscribere voluisse, cum alias maxima dominiorum incertitudo foret exitura atque litium fecunda materia hinc oriunda, docent certo certius ipsa Decisionis verba:

De dominio immobilium ante Dec. Nov. LXI. translato.

Daß hinführo eine extra judicial Ubergabe und Einräumung eines unbeweglichen Stück Guths nicht vor gnugsam gehalten werden solle.

§. XIII.

Sic colophonem addimus licet supersint multa, quæ utiliter adhuc materia utilis suppeditabat monenda. Libros quoque censuales die Erb. Zins- und andere Register multum ad probationem dominii facere, verbo monemus curatius vero & magis prolixè dicenda ulteriori discussioni, si per tempus aliquando liceat, reservamus.

FINIS.

ERRATA,

quæ ob festinationem maximam irrepserunt, cum hæc
signa ipsa distinguentia & leviora illa non permittat
emendare potissimum sunt hæc:

Pag. 7. lin. 3. pro naturale lege: naturalia; ead. pag. lin. 31. omitatur: potissimum; pag. 9. lin. 11. pro manet l. maneat; pag. 10. lin. 31. pro vere l. verè; pag. 11. lin. 26. pro §. 20. *f. de L. D. l. §. 20. f. de R. D. eod.* pag. lin. 32. pro ullus l. illius; pag. 12. lin. 16. addat. verbo dictum sit: §. 8. & 9. pag. 13. lin. 22. verbo addi & illud adjiciendum: potest; pag. 14. lin. 6. verb. siquidem addatur: probare; pag. 14. lin. 16. pro affirmative l. affirmativa; pag. 28. pro ad eos post fata devolvantur bona, l. ad eos post fata devolvit; pag. 17. lit. 9. pro ubique l. utique; ead. pag. lin. 12. pro plurimum l. plurimorum; pag. 18. lin. 25. post verba: & hujus generis alia, omisum est: prescribi non posse; ead. pag. lin. 28. lege: & ex ipsa earum natura; pag. 19. lin. 7. pro rationem l. rationum; pag. 21. lin. 1. verb. solum omittendam erat; p. 23. lin. 19. lege: interim Prætor, qui &c. ib. l. 25. lege: quem in suscipiendi &c. pag. 25. lin. 30. pro remissive l. remissis; pag. 28. lin. 2. verba debebant esse posita: und daher von Kl. nicht möglich bei dieser Wendung aufgeworfen werden mag &c. ibid. lin. 22. pro constat l. constat; pag. 29. lin. 17. a verb. & tradita possint repelli: usque ad alleg. O. P. S. rev. Ita lege: applicari hæc exceptio non minus poterit, si uxor vindicet rem dotalem ex Concurfu, vel si res ad massam Concurfus vindicetur. Ceterum si res dotalis æstimato venditionis gratia marito tradatur, resignatione judiciali in Sax. Elect. opus omnino esse puto; &c. ead. pag. lin. 26. transierit: adde: & pag. 32. lin. 27. pro diversam l. diversum; ead. p. lin. 32. pro datam l. datum; pag. 33. lin. 1. etiam omitti debebat; ibid. lin. 13. vel per testes; ibid. lin. 21. addatur: Lectioe Academica in Auditorio Majori Collegii Majoris proximo & ultimo die Maji solenni ritu habenda; ibid. lin. 27. loco §. 43. & 47. est §. 44. 49. & 51. ibid. lin. 28. ponatur: vix nisi inter differendum singularia nonnulla possumus; pag. 34. lin. 7. movere adde: potest; ead. lin. omitatur: legatario; pag. 35. lin. 6. pro *Versäuffern; Veräußern*; ead. pag. lin. 15. pro non videbatur lege: nequeat; & utique favori suo &c.; ib. lin. 17. plane renunciaverit lege: renunciaste videbatur; ead. pag. lin. 27. lege: & quod investitus idem fuerit; ibid. lin. ult. omit. Actionem; pag. 38. lin. 28. pro &, lege: etiam.

Quid in re-
tentione
nis pacto?

id est
non est
ibid.

Erfurt, Diss., 1725-26

ULB Halle

005 367 786

3

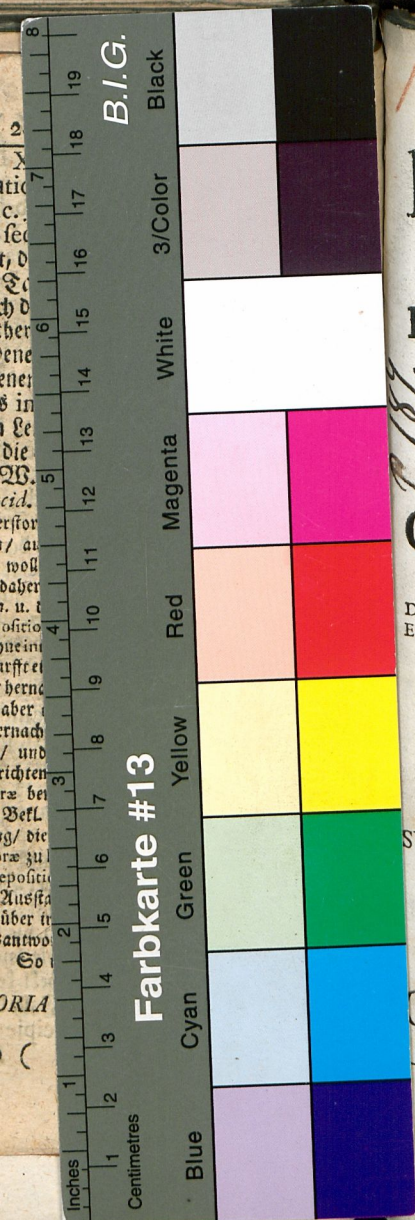

VD18

14 Pri. 7. num. 20. 2. 2. 87. 20
1726,1

DISSERTATIO INAVGVRALIS IVRIDICA
DE

PROBATIONE DOMINII

PRÆSERTIM IN SAXONIA ELECT.
HAVD DIFFICILI.

QVAM
MAGNIFICO RECTORE VNIVERSITATIS
AC PRO-CANCELLARIO,
REVERENDISSIMO ET PER-ILLVSTRI DOMINO,
DOMINO

CHRISTOPHORO IGNATIO
DE GVDENVS, J. V. D.

DENOMINATO CONFIRMATO ET PROXIME CONFIRMANDO SVFFRAGANEO
ERFORDIENSI ET EPISCOPO ANEMORIENSI, INSIGNIS ECCLES. COLLEG. S. SEV.
CAN. CAP. ET SCHOLAST. EMINENT. AC CELSISS. PRINC. ELECT. MO-
GVNT. CONSIL. ECCLESIAST. ET REL.

EX DECRETO AVTORITATE ET SINGVLARI INDVLTV
ILLVSTRIS FCTORVM ORDINIS.
IN PERANTIQVA ATQVE CELEBERRIMA ACADEMIA
ERFORDIENSI

PRO LICENTIA

SVMMOS IN VTROQVE IURE HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA RITE CAPESSENDI
DIE XXXI. MAJIA. R. S. M DCC XXVI.
HORIS LOCOQVE CONSVETIS
IN PVBLICO ERVDITORVM CONSESSV
DEFENDET
AVTOR

GEORG AVGVSTVS DATHE,
Leucopetr. Mifn.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

Dr. Georg August Dathe
1726